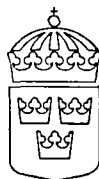

Regeringens proposition

1990/91: 74

om ändring i växtförädlarrättslagen
(1971: 392)

Prop.
1990/91: 74

Regeringen föreslår riksdagen att anta det förslag som har tagits upp i bifogade utdrag ur regeringsprotokollet den 6 december 1990.

På regeringens vägnar

Ingvar Carlsson

Laila Freivalds

Propositionens huvudsakliga innehåll

För nya växtsorter finns en särskild civilrättslig skyddsform, växtförädlarrätt. Denna skyddsform som företer likheter med patent regleras i växtförädlarrättslagen (1971: 392) och växtförädlarrättskungörelsen (1971: 393).

I propositionen föreslås en ändring i lagstiftningen så att sorter av ett ytterligare antal växtsläkten omfattas av lagen samt att den nuvarande indelningen av de skyddade släktena och arterna ersätts med en alfabetisk uppräkningsordning.

Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 1991.

Förslag till

Lag om ändring i växtförädlarrättslagen (1971: 392)

Härigenom föreskrivs att bilagan till växtförädlarrättslagen (1971: 392) skall ha följande lydelse.

Bilaga¹

Agrostis spp.	Ven
Allium spp.	Lök
Alopecurus pratensis L.	Ängskavle
Alstroemeria L.	Perulilja
Anethum graveolens L.	Dill
Apium graveolens L.	Selleri
Aronia spp.	Aronia
Asparagus officinalis L.	Sparris
Avena byzantina K. Koch	Rödhavre
Avena sativa L.	Havre
Begonia elatior (Begonia x Hiemalis)	Begonia
Beta vulgaris L. ssp. vulgaris var. altissima Döll	Sockerbeta
Beta vulgaris L. ssp. vulgaris var. conditiva Alef.	Rödbeta
Beta vulgaris L. ssp. vulgaris var. crassa Alef.	Foderbeta
Brassica napus L. var. oleifera Metzg.	Raps
Brassica napus L. var. napobrassica (L.) Rchb.	Kålrot
Brassica nigra (L.) W. Koch	Svartsenap
Brassica oleracea L.	Kål
Brassica oleracea L. ssp. acephala DC.	Fodermärgkål
Brassica rapa L. var. olcifera Metzg.	Rybs
Brassica rapa L. var. rapifera Metzg.	Rova
Bromus arvensis L.	Renlost
Bromus inermis Leyss.	Foderlost
Camelina sativa (L.) Crantz	Oljedådra
Cannabis sativa L.	Hampa
Capsicum annuum L.	Paprika
Chrysanthemum spp.	Krysantemum
Cucumis melo L.	Melon
Cucumis sativus L.	Gurka
Cynosurus cristatus L.	Kamäxing
Dactylis glomerata L.	Hundäxing
Daucus carota L.	Morot
Dianthus caryophyllus L.	Nejlila
Euphorbia pulcherrima Willd. ex Klotzsch	Julstjärna
Festuca spp.	Svingel
Festulolium spp.	Rajsvingel
Fragaria spp.	Jordgubbar, smultron

¹ Senaste lydelse 1985: 262.

Glycine max (L.) Merrill

Sojaböna

Prop. 1990/91: 74

Helianthus annuus L.

Hippophae spp.

Hordeum vulgare L.

Solros

Havtorn

Korn

Lactuca sativa L.

Linum usitatissimum L.

Lolium spp.

Lonicera spp.

Lupinus angustifolius L.

Lupinus luteus L.

Lycopersicon esculentum P. Mill.

Sallat

Lin

Rajgräs

Try

Blålupin

Gullupin

Tomat

Malus spp. (även grundstam)

Medicago spp.

Äpple

Lusern

Ornithopus sativus Brot.

Scradella

Papaver somniferum L.

Pastinaca sativa L.

Pelargonium-Peltatum-Hybridi

Pelargonium-Peltatum x Pelargonium-

Zonale-Hybridi

Pelargonium-Zonale-Hybridi

Petroselinum crispum (Mill.) Nym. ex A. W. Hill

Phalaris arundinacea L.

Phaseolus coccineus L.

Phaseolus vulgaris L.

Phleum spp.

Pisum sativum L.

Poa spp.

Populus spp.

Potentilla fruticosa L.

Prunus spp. (även grundstam)

Vallmo

Palsternacka

Hängpelargon

Vanlig pelargon

Persilja

Rörflen

Rosenböna

Böna

Timotej

Ärt

Gröe

Asp, poppel

Tok

Körsbär, plommon,

persika, aprikos

Päron

Pyrus spp. (även grundstam)

Raphanus sativus L. var. niger (Mill.) S. Kerner

Raphanus sativus L. var. radicola Pers.

Ribes spp. (även grundstam)

Rosa spp.

Rubus spp.

Rättika

Rädisa

Vinbär, krusbär

Ros, *nypon*

Hallon, björnbär

Saintpaulia ionantha H. Wendl.

Salix spp.

Secale cereale L.

Sinapis alba L.

Solanum tuberosum L.

Sorbus spp.

Spinacia oleracea L.

Streptocarpus x hybridus Voss

Saintpaulia

Pil, sälg, vide

Råg

Vitsenap

Potatis

Rönn

Spenat

Kornettblomma

Trifolium hybridum L.

Trifolium pratense L.

Alsikeklöver

Rödklöver

Trifolium repens L.
Triticosecale Wittmack
Triticum aestivum L. emend. Fiori et Paol.
Triticum durum Desf.
Triticum turgidosecale

Vaccinium spp.
Vicia faba L. var. major Harz.
Vicia faba L. var. minor Harz.
Vicia villosa Roth

Zea mays L.

Vitklöver
Rågvete
Vete
Makaronivete
Rågvete

Blåbär, lingon
Bondböna
Åkerböna
Luddvicker

Majs

Prop. 1990/91: 74

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1991.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 6 december 1990

Närvarande: statsministern Carlsson, ordförande, och statsråden Engström, S. Andersson, Göransson, Dahl, R. Carlsson, G. Andersson, Lönnqvist, Thalén, Freivalds, Wallström, Lööw, Persson, Molin, Sahlin, Larsson, Åsbrink

Föredragande: statsrådet Freivalds

Proposition om ändring i växtförädlarrättslagen (1971:392)

1 Gällande bestämmelser om växtförädlarrätt

För nya växtsorter finns en särskild civilrättslig skyddsform, växtförädlarrätt. Denna skyddsform som företeer likheter med patent regleras i växtförädlarrättslagen (1971:392) och växtförädlarrättskungörelsen (1971:393). Den som har framställt en ny växtsort kan genom registrering få viss ensamrätt att yrkesmässigt utnyttja sorten. Skyddstiden är 20 år. Ansökningar om växtförädlarrätt prövas av statens växtsortnämnd. Utredning av frågan huruvida förutsättningarna för att erhålla växtförädlarrätt föreligger skaffar nämnden genom att föranstalta om prov med material av växtsorten.

En grundläggande förutsättning för att den som framställt en växtsort skall kunna få denna registrerad är att sorten tillhör de växtsläkten eller växtarter som anges i en bilaga till växtförädlarrättslagen (se 1 §). Denna förteckning fanns tidigare intagen som en bilaga i växtförädlarrättskungörelsen. Det ankom då på regeringen att bestämma vilka växtsläkten eller växtarter som skulle vara med i förteckningen. Med hänsyn till kravet på lagform i 8 kap. 2 § regeringsformen ansågs det emellertid att växtförädlarrättens objekt borde regleras direkt i lagen. Bilagan flyttades därför från kungörelsen till lagen i samband med vissa lagändringar som vidtogs år 1982 (se prop. 1981/82:136, LU 4, rskr. 13, SFS 1982:991). Bilagan omfattar för närvarande ett 90-tal släkten och arter. Dessa är indelade i lantbruksväxter, trädgårdsväxter och skogsträd. Trädgårdsväxterna är i sin tur indelade i köksväxter, frukträd och bärväxter samt prydnadsväxter.

Den svenska lagstiftningen om växtförädlarrätt grundas på 1961 års konvention för skydd av växtförädlingsprodukter i dess lydelse efter revisioner år 1972 och år 1978. De stater, däribland Sverige, som har tillträtt konventionen bildar en union för skydd av växtförädlingsprodukter. L'Union pour la protection des obtentions végétales (UPOV). 1978 års reviderade konventionstext tillträdde av Sverige år 1982. En närmare redogörelse för innehållet i växtförädlarrättskonventionen finns intagen i prop. 1981/82:136 s. 13 ff.

Statens växtsortnämnd har i en skrivelse den 29 augusti 1990 till regering-
en föreslagit dels att alfabetisk indelning fortsättningsvis skall tillämpas i
bilagan till växtförädlarrättslagen, dels att följande växtsläkten skall tas
upp i bilagan, nämligen *Festulolium* spp., *Rosa* spp., *Hippophae* spp.,
Aronia spp., *Lonicera* spp., *Sorbus* spp. och *Populus* spp.

Som skäl för förslaget att införa en alfabetisk indelning i bilagan har
växtsortnämnden angivit att detta syftar till att förhindra att bilagens
indelning i användningsområden skall begränsa möjligheten att meddela
växtförädlarrätt för en viss växtsort med en annan användning än den som
finns angiven i bilagan. Enligt nämnden torde den nuvarande rubriksätt-
ningen i bilagan gå tillbaka på den indelning som ligger till grund för
förteckningen över de växtsorter som nämnden godkänt för statsplombe-
ring enligt utsädesförordningen (1980:438). Vissa växtslag förekommer
därvid under flera rubriker. UPOV ger årligen ut en förteckning över
skyddade växtsläkten och arter i medlemsländerna. I denna förteckning
redovisas släkten och arter i alfabetisk ordning.

Frågan om att ta upp *Festulolium* spp., en hybrid mellan ängssvingel och
engelskt rajgräs, har aktualiserats hos växtsortnämnden av Svalöf AB.
Bolaget har också gett in en ansökan till nämnden om växtförädlarrätt för
en sort av *Festulolium*. Växtsortnämnden ansluter sig till bolagets förslag
att *Festulolium* tas upp i bilagan och föreslår efter hörande av institutio-
nen för systematisk botanik vid universitetet i Uppsala att denna hybrid
på svenska benämns rajsvingel. Föreskriven provning bör enligt nämnden
kunna ske under förutsättning att avtal kan erhållas med t. ex. Storbritan-
nien.

Sveriges lantbruksuniversitet har hos växtsortnämnden anhallit att bär-
sorter framställda av *Rosa* spp., *Hippophae* spp., *Aronia* spp., *Lonicera*
spp. och *Sorbus* spp. skall tas upp i bilagan. *Rosa* spp. är för närvarande
upptagen i bilagan under rubriken Prydnadsväxter. Nämnden föreslår att
bilagan ändras i enlighet med lantbruksuniversitetets förslag och förklarar
att benämningarna på svenska bör vara nypon, havtorn, aronia, try resp.
rönn. Nämnden räknar med att träffa avtal om provning av sorter av
dessa växtslag med andra länder.

Lantbruksuniversitetet har till växtsortnämnden med tillstyrkan över-
lämnat en framställning från institutionen för ekologi och miljövärd om
att släktet *Populus* spp. skall omfattas av bestämmelserna om växtföräd-
larrätt. Nämnden föreslår att *Populus* spp., poppel och asp, förs in i
bilagan till växtförädlarrättslagen. Provning torde enligt nämnden kunna
anordnas genom avtal med annat land.

Mitt förslag: Växtförädlarrättslagen utvidgas till att omfatta rajsvingel, nypon, havtorn, aronia, try, rönn, poppel och asp. Avsnittsindelningen i bilagan till växtförädlarrättslagen slopas och växtslagen och växtarterna anges i alfabetisk ordning.

Skälen för mitt förslag: För att omfattas av växtförädlarrätt bör enligt vad som för närvarande gäller ett växtslag eller en växtart vara odlingsbar och således tillhöra kulturväxterna. Det bör också finnas ett behov av att skydda sorter av släktet eller arten i fråga. Slutligen måste det finnas möjlighet att prova sorterna för registrering (jfr SOU 1969: 15 s. 73 f.).

De växtsläkten som växtsortnämnden föreslår skall omfattas av växtförädlarrätt är alla odlingsbara. Festulolium är en hybrid avsedd som djurfoder. En ansökan om skydd för en sort av denna hybrid har redan givits in till växtsortnämnden. Släktena Rosa, Hippophae, Aronia, Lonicera och Sorbus används för närvarande i huvudsak endast för sitt prydnadsvärde och släktet Rosa omfattas redan av växtförädlarrättslagen vid sådan användning (ros). Vid lantbruksuniversitetets avdelning för hortikulturell växtförädling bedrivs emellertid växtförädling inom dessa släkten i syfte att framställa sorter som skall användas för produktion av naturliga färgsubstanser och livsmedelsprodukter. Odling av lövträd från släktet Populus kan vara intressant som alternativ till granplantering på åkermark. Balsampoppel kan exempelvis användas för massatillverkning och som ytfaner. Svensk förädling av balsampoppel och en del andra poppelarter pågår vid lantbruksuniversitetet institutioner för ekologi och miljövård resp. skogsgenetik. Av växtsortnämndens skrivelse framgår att det torde finnas möjlighet att sluta avtal med andra länder om provning av sorter från de aktuella växtsläktena och växtarterna.

Det finns alltså förutsättningar för att låta sorter av de nu omnämnda växtsläktena och arterna omfattas av växtförädlarrättslagen. Jag anser att det är angeläget att de bereds möjlighet till ett sådant skydd. Växtförädlarrättslagen bör således utvidgas till att omfatta sorter av växtsläktena Festulolium (rajsvingel), Rosa (ros och nypon) för annat än prydnadsändamål, Hippophae (havtorn), Aronia (aronia), Lonicera (try), Sorbus (rönn) och Populus (poppel och asp). Jag vill i sammanhanget nämna att det i samband med det arbete som pågår inom UPOV med en revision av konventionen om skydd av växtförädlingsprodukter har väckts förslag om att konventionsstaterna skall förplikta sig att tillämpa konventionen på hela växtriket.

Bilagan till växtförädlarrättslagen är för närvarande indelad i avsnitt avseende A. Lantbruksväxter, B. Trädgårdsväxter med underrubrikerna 1. Köksväxter, 2. Frukträd och bärväxter och 3. Prydnadsväxter samt C. Skogsträd. Denna indelning bidrar till att bilagan blir mer överskådlig och läsvänlig. Indelningen kan emellertid medföra att växtförädlarrätt måste vägras för en sort av ett släkte eller en art som visserligen finns upptagen i bilagan men som placerats under ett annat rubricerat användningsområde

än vad den aktuella sorten är avsedd för. Detta har föranlett att vissa växtsläkten och arter som exempelvis majs, sojaböna och ärt finns upptagna under mer än en rubrik i bilagan. Jag anser att övervägande skäl talar för att slopa den nuvarande indelningen och ställer mig därför bakom växtsortnämndens förslag att de i bilagan upptagna växtslagen och växtarterna fortsättningsvis skall anges med sina latinska namn i rent alfabetisk ordning.

4 Upprättat lagförslag

I enlighet med det anförda har inom justitiedepartementet upprättats ett förslag till lag om ändring i växtförädlarrättslagen (1971: 392).

Med hänsyn till lagstiftningsfrågans beskaffenhet är det enligt min mening inte nödvändigt att höra lagrådet i detta ärende.

5 Hemställan

Jag hemställer att regeringen förslår riksdagen
att anta lagförslaget.

6 Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att anta det förslag som föredraganden har lagt fram.